

TOGO ΕΓΧΕΙΡΗΔΙΟ
Travail-Liberté-Patrie

Togo taa tetee ñim ðokoo egbeye

ITIE TOGO

**MBÛ TETEE ÑIM HUYUU TÛMA HEYI TOGO KEWIYAY NE MBÛ
KEWIYAY MÛ TETEE ÑIM HUYUU TÛMA CÛLÛ PINAY 2010 TAA
YÛ**

(Takayay kitobiyay)

Ðomay fenay 2012



ITIE tòmíyè yoo cònaò egbeyè Togo taa pòzina se pama takayay kanè. Lumaýza wena awè takayay kanè ka-taa yò, akè aseýðe lúzúyò weyl pàlzi-í se ewili tetee ñim huyuu tóma ndi ndi taa yò e-lumaýza. A tèkè ITIE-Togo egbeyè lumaýza. Takayay kanè, kekè ITIE-Togo egbeyè tòmíyè poyò. Nòoyò feýuni waðe se ekpay-ke ne elabuni mbò esòclaa yò, yaa elabuni mbò potòpòzi yò.

MBÛ PÏWË TAKAYAY KANË KA-TAA YÛ

MBÛ PANAWA YÛ PÛ-TÛM	ERREUR ! SIGNET NON DEFINI.
1. KAJALAY TÛM	ERREUR ! SIGNET NON DEFINI.
1.1 Mbo tetee ñim ðokoo egbeye (ITIE) kenaa yo	6
1.2 ITIE tumiye Togo taa	Erreur ! Signet non défini.
1.3 Tetee ñim huyuu tumiye tom Togo taa	Erreur ! Signet non défini.
2. TÛMIYE TAMAY TÛM NË ÐENÐE PALABI-ÐI YÛERREUR ! SIGNET NON DEFINI.	
2.1 Tumiyè tamay tom	Erreur ! Signet non défini.
2.2 Tetee ñim huyuu toma wena a-taa pewilaa yo	Erreur ! Signet non défini.
2.3 Kewiyay tuma wena tetee ñim huyuu tuma heyi-ye liidiye yo	Erreur ! Signet non défini.
2.4 Lambuunaa ndi ndi mba peheyi-we yo	Erreur ! Signet non défini.
3. PEWILAA NË PILI MBÛ YÛ	ERREUR ! SIGNET NON DEFINI.
3.1 Tetee ñim tuma wena ahayaa yo	Erreur ! Signet non défini.
3.2 Mbo tetee ñim tuma hayaa yo	Erreur ! Signet non défini.
4. MBÛ ÐITAPIZI ÐILIZI PÛ-TÛBÛÛ YÛ	ERREUR ! SIGNET NON DEFINI.
5. TËTËË ÑIM TÛMA LAKI MBÛ NË MBÛ AHËYIY YÛERREUR ! SIGNET NON DEFINI.	
5.1 Tetee ñim tuma laki mbo yo	Erreur ! Signet non défini.
5.2 Tetee ñim tuma heiy mbo yo	Erreur ! Signet non défini.
5.3 Tetee ñim tuma ndi ndi yoodaa se ahayiy mbo nê paðo-po ITIE takayay kanë ka-taa yo nê ejaðe ñim kpeekpe	24
TAKAYISI LËËSI	ERREUR ! SIGNET NON DEFINI.
Takayay 1 : Mbo tetee ñim tuma ndi ndi huyaa yo	26
Takayay 2 : Tetee ñim tuma ðonj ðom mbo yo ⁽¹⁾	27
Takayay 3 : Tetee ñim huyuu tuma wena awe ITIE 2010 taa yo	30
Takayay 4 : Tetee ñim huyuu tuma ha mbo se palabini tumiye nê pisini samay yo	31

HILA NDI NDI WENA POTOBOYI-YE TAKAYAY TAA YO	
CNS-ITIE	ITIE egbeye ñundnaa sɔsaa tumiye
CNSS	Tumlaɗa hezuu liidiye tumiye
DD	Kamasi yoo lambuu
DE	Ejaɗe yoo ñim yoo kandiyuu tumiye
DGD	Kamasi yoo sɔɔjanaa tumiye
DGH	Kaɗasim tumiye
DGI	Lambuunaa muu tumiye
DGMG	Tetee ñim huyuu tumiye
DGTCP	Kewiyay kozay tumiye
DT	Lambunaa
IMF	Kajalay lambuu
IRCM	Liidiye yoo lambuu
IRPP	Tumlaɗaa lambuu
IS	Kezeɣa lambuu
ITIE	Tetee ñim yoo cɔnaɗu egbeye
PC	CEDEAO egbeye lambuu
PCS	UEMOA egbeye ɗama sinaɗu lambuu
RAS	Kiɗe tee liidiye ceɓu
RI	Ñiyyiɗ kumabiɗ yoo lambuu
RS	Redevance Statistique lambuu
SNPT	Phosphati huyuu tumiye Togo taa
TCS	Fenay sim liidiye yoo lambuu lɛɛku
TdE	Lm tumiye
TP	Kewiyay koozay
TS	Pinay taa fenay sim liidiye lambuu
TVA	Yaɗaa lambuu
VD	Wonu liidiye

Diwilaa ne pilu mbu yo

Diñinaa ne dɩna mbu yo, mbu yo:

1. Tetee ñim huyuu tuma neele ne naale (22) wena dɩɩwa se dɩlaki tumiye a-taa yo, a-taa le:
 - Naanza (4) tapɩzi acosi dɩ-tɔm mbu puyɔ yo, takayisi nzi ditiyinaa yo, atatali-ye. Ana yo:
 - Silverhill Entreprises ;
 - Global Merchants ;
 - Future Investment ; ne
 - Togo Minerals.
 - Tumiye kudumɩye (1) mu da-takayisi, ele dɩtocosi (EBOMAF)
2. Tuma hiyuu ne lube (17) wena acosi de-takayisi yo a-taa le, 10 tapɩzi aɩni agbaydaa eyu ne elizi aseɩde akontanaa yo. Ana yo:

1. Scantogo Mines	6. Les Aigles
2. Togo Rail	7. CEMAT Industries
3. Togo Carrière	8. BB/Eau Vitale
4. Colas	9. Horizon Oxygène Clever
5. ENCOTRA	10. TdE

3. Kewiyay tuma wena ITIE 2010 lizi-ye yo a-taa le, CNSS tumiye deke wilini takayisi nzi agbaydaa akonta laɩu lizi aseɩde si-yoo yo. Tuma leena taa le, agbaydaa akonta laɩaa dɩɩ pa-tumiye labu.
4. ITIE 2010 dɩwa se dɩ ne tuma wena palaki tumiye yo a-taa le, loɩo (6) laki tuma leena ne pitasina tetee ñim huyuu.

Puyoo le, dɩtapɩzi dɩyasi liidiye ndi aheyi tetee ñim huyuu yo yo ne ndi aheyi tuma leena labu yo yo. Pilaba ne liidiye ndi dɩɩwa se tuma ana aheya yo dɩɩo siɩɩ.

5. Mbu pɩli liidiye ndi tetee ñim huyuu tuma tɩɩ se aheyi kewiyay pinay 2010 taa ne mbu kewiyay ñɩɩɩ se kamɩwa yo pikpendi **1,735,673,974 FCFA**. Dɩtum liidiye ndi ezi unau:

	Mbu tetee ñim huyuu tuma tɩɩ se aheya yo (FCFA)	Mbu kewiyay tuma tɩɩ se amɩwa yo (FCFA)	Mbu pɩli pɩ-taa yo (FCFA)	%
Liidiye kpeekpe	33,676,702,207	31,941,028,233	1,735,673,974	5.4%

6. Dɩɩayni wiluu ne dɩtazi pɩ-taa camiyee le, mbu pɩli liidiye ndi tetee ñim huyuu tuma tɩɩ se aheyi kewiyay pinay 2010 taa ne mbu kewiyay ñɩɩɩ se kamɩwa yo pikpendi **1,705,251,288 FCFA**. Dɩtum liidiye ndi ezi unau yo:

	Mbu tetee ñim huyuu tuma tɩɩ se aheya yo (FCFA)	Mbu kewiyay tuma tɩɩ se amɩwa yo (FCFA)	Mbu pɩli pɩ-taa yo (FCFA)	%
Liidiye kpeekpe	31,468,967,909	29,763,716,621	1,705,251,288	5.7%

7. Ditim liidiye ndi dli pi-taa yo ezi inau yo:

	Mbu pili liidiye kpeekpe taa yo (FCFA)
Tetee ñim tuma heyi mbu ne atoyoodi yo	(1,346,250)
Kewiyag tuma mu mbu ne atoyoodi yo	19,955,666
Mbu pili pi-taa yo	1,686,641,872
Liidiye kpeekpe ndi dli pi-taa yo	1,705,251,288

Ditazi liidiye ndi dli pi-taa yo dli-taa camiyε takayag kane ko-hoolu 5 ñingɔ taa.

8. Liidiye ndi tetee ñim huyuu tuma hawa se palabini tuma ndi ndi ne pisini samay pinay 2010 yo, dli **1,151,091,437 FCFA** ne ditim-dli ezi inau yo:

	Liidiye ndi tuma tom se ahawa yo (FCFA)
SNPT	1,103,651,437
WACEM	26,720,000
Horizon Oxygène Clever Sarl	14,050,000
ENCOTRA	6,670,000
Liidiye kpeekpe ndi tuma hawa yo	1,151,091,437

Tetee ñim huyuu tuma maymay yoodini liidiye ndi ahawa se palabini tuma ndi ndi ne pisini samay yo. Ditapizi diwili ne ditazi pi-taa camiyε. Liidiye ndi acelaa ne mbu palabinaa yo, puwe takayag 4 ñinga nga pɔɔzi takayag kane ko-yoo yo ka-taa.

1. KAJALAY TŌM

1.1 ITIE Tumiyɛ tŏm

1.1.1 Ezima tumiyɛ ndi dɔŋɔwa yo

Huu leduu kedezay nga palabi-ke Johannesburg tetu taa Afrique du Sud ejaɗe taa pɔnay 2002 taa yo, ke-deɗe palaba lɔmayza ne ITIE tumiyɛ ño. Ele pɔnay 2003 palaba sonzi Londre tetu taa ne ITIE tumiyɛ pazi. Ejaɗe yoo sosaa du tumiyɛ ndi mbu puyoo yo pɔɔɔna ne pana se yee kaɗasim ne tetee ñim ndi ndi huyuu piziy pɔkɔni huuu ajeya taa ne pisinu samay yo, pɔpiziy dɔɔɔ pɔkɔni kuñɔɗutu yee pɔɔɔɔki liidiye ndi dɔlɔni pi-taa yo camiyɛ yo.

Puyoo le, ITIE tumiyɛ ñiniy se mbu tetee ñim huyuu tuma ndi ndi heyl kewiyay yo, ayooɔɔ pu-tŏm ne paa weyi enu. Ɖooɔ le, puwee se kewiyay dɔɔɔ eyooɔɔ liidiye ndi kamɔ tuma ana a-cɔɔ yo ne paa weyi enu. Ajeya wena aweni kaɗasim ne tetee ñim ndi ndi yo, ITIE tumiyɛ siyna-ye ne liidiye ndi dɔlɔni tetee ñim huyuu ne pɔpɔɔɔ taa yo, dɔwazi samay keekpe ne eyaa nabeyɛ itaakpay-dɔ ne pasu pa-ti. Pɔɔɔ pɔpɔɔ puɔɔ mbu le, puwee se egbayɔiyɛ kibandɛ naɔiyɛ wey kewiyay ne tuma wena ahuyuu tetee ñim yo ne anɔba wena awe a-ti yoo yo ne ñim tɔnaa ne kedeɗa yoo anɔba sosɔna pe heku taa.

Yee ejaɗe naɔiyɛ esooɔlaa se dɔsɔ ITIE egbeyɛ taa yo, tumiyɛ naɔiyɛ wee ne dɔ-taa puwee se ejaɗe ndi dɔiwolo dɔma dɔ-hiɔɔ. Ele pɔɔɔ petisi ejaɗe ndi le, puwee se dɔɔɔ paytu kagbanzi yoo:

1. Puwee se kewiyay eyooɔɔ kpayi ne paa ani enu se kooɔɔlaa se kasuu ITIE egbeyɛ taa;
2. Puwee se kewiyay etisi ne ka ne tetee ñim huyuu tuma ne anɔba wena awe a-ti yoo yo pala tumiyɛ ITIE egbeyɛ taa;
3. Puwee se kewiyay elzi kaɔka sosoo nakɛye ne kooɔni ITIE tumiyɛ yoo;
4. Puwee se kewiyay elzi eyaa tuma ne hooɔɔ ndi ndi taa ne pɔɔɔna ITIE tumiyɛ dɔɔɔ dɔm mbu ejaɗe taa yo puyoo ; ne
5. Eyaa mba palzi-we yo, puwee se pa ne ejaɗe taa tuma leena poyooɔɔ ne panini dɔama mbu pacay labu yo, alɔwaatu ndu pɔpɔɔɔ-we ne palabini-pu yo ne tilasi nzi si piziy siwee tumiyɛ ndi dɔlabu taa yo puyoo.

Yee petisi ejaɗe naɔiyɛ se dɔwee ITIE egbeyɛ taa yo, puwee se dɔɔɔ dɔ-ti ne dɔɔɔ ITIE paytu yoo. Paytu ndu le se puwee se dɔlɔni kaɔka sosoo nakɛye nga keweni toovenim ne kewe siysiyo yo ne kooɔni tumiyɛ ndi dɔ-yoo. Ɖooɔ le, puwee se kaɗasim ne tetee ñim tuma heyl liidiye ndi kewiyay yo, posusi dɔ-tŏm ne paa weyi enu (ele puwee se pewili camiyɛ ne pana pɔɔɔ se toovenim, liidiye ndi dɔke mbu). Ejaɗe naɔiyɛ elabi tamay se dɔsɔ ITIE egbeyɛ taa kooɔ, pahay-dɔ alɔwaatu (fenasi 30) se dɔpɔɔ dɔɔɔ paytu tɔne ti-yoo.

Sono kaɗasim ne tetee ñim huyuu tuma sosɔna 62 dɔu nesi ITIE tumiyɛ kedeɗa kpeekpe yoo. Nabuyu taa le, tuma ana akpendiy ne aɔuu nesi ITIE egbeyɛ. Ɖooɔ le, kedeɗa kpeekpe yoo tɔsuu tuma sosɔna 80 dɔu nesi ITIE tumiyɛ. Tuma ana, a-ñim kpendi America liidiye milliarnaa 16.

1.1.2 ITIE tumiye dɔŋ dɔm mbu yo

ITIE egbeyɛ dɔ paytu ndu tihay numɔu kaɖasim ne tetee ñim huyuu tuma ndi ndi paa le kedeŋa yo yo se alizi mbu aheiyɛ kewiyay yo ne ayɔɔdi ne paa weyi enu. Ðɔɖɔ le, pɔwɛɛ se kewiyay mu mbu tetee ñim huyuu tuma cɔɔ yo, kalizi-pu kɔyɔɔdi ne paa weyi enu.

Ajeya wena aweni kaɖasim ne tetee ñim puɖɔ yo, a-taa eyaa ñuu piziy pitalti milliarnaa naadozo ne hɔɔɔɔ. Yee ajeya ana a-ñundinaa idɔki liidiye ndi dɔliɣni kaɖasim ne tetee huyuu taa yo camiyɛ yo, pɔpɔziy pɔla ne kuñɔŋ pasɔ ajeya ana a-taa. Eɛ, yee paasiŋ liidiye ndi dɔɖɔkɔ camiyɛ yo, pɔpɔziy pɔkɔni kuñɔndutu, ejaɖɛ ñim wɛɛkɔ ne you. ITIE egbeyɛ sɔɔɔɔ se dɔɖɔ nesi ajeya ne adɔki liidiye ndi dɔliɣna tetee ñim huyuu taa yo camiyɛ.

Pɔɔɔ puɖɔ mbu le, pɔwɛɛ se ajeya wena awena tetee ñim yo a-taa kewisi ilizi mbu tetee ñim tuma heiyɛ yo pi-taa camiyɛ ne samay tɔli mbu peheyaa yo pu-ñuu.

ITIE egbeyɛ kpendiy kewiyisi ñundinaa, tɔsɔu aŋba, aŋba wena awe a-ti yo yo, ñim tɔna ne kedeŋa yo aŋba sɔsɔna. Pinay 2005 taa, ITIE egbeyɛ taa eya pane, palabi limayza se pana ezima pɔwɛɛ se pe-egbeyɛ tumiye eɖɔ yo. Tumiye ndi payay-dɔ se GIC, ndi dɔni nesi ne papɔzi pala limayza ana. GIC tumiye kpeyli limayza ana takayay nakeye taa. Takayay ŋga, kɔyɔɔɔɔ ITIE tuma tɔm, ITIE ñundinaa tɔm ne mbu ITIE kay labu yo pu-tɔm.

Mbu ITIE egbeyɛ dɔwa se dɔlaki ne ezima dɔcay-pu labu yo, pɔpayɔ pɔŋ ne papɔziy palabi-pu paa ejaɖɛ ndi dɔ-taa kedeŋa kpeekpe yo. ITIE egbeyɛ ñundinaa ne dɔ-tumɔɔɔ pɔwɛɛ se pala tumiye dɔne. Eɛ, pɔwɛɛ se paa ejaɖɛ ndi dɔ-taa, kewiyay ela limayza ezima pɔwɛɛ se pala tumiye ndi yo pɔyɔɔ. Kɛɛɛ yem le, ITIE ke paytu ndu palaba se tiwazi ajeya kedeŋa kpeekpe yo ne tɔsina se palubini ejaɖɛ ñim wɛɛkɔ ajeya ndi ndi taa yo.

ITIE tumiye paytu takayay hay limayza kewisi ñundinaa ne tɔsɔu aŋba se adɔ paytu ndu ti-yɔ camiyɛ. Takayay ŋga ka-taa, pɔyɔɔdi mbu pɔwɛɛ se pala ne pɔɖɔ ITIE paytu yo yo pu-tɔm.

1.1.3 Kɛzɛya ŋga kɛwɛ ITIE egbeyɛ taa yo

Kɛzɛya ŋga ITIE egbeyɛ kɔŋna yo, kɔɖɔ pitufeyi :

- Ðikɔŋna kewiyisi ñundinaa lɛyɛ ne wɛtu ndu pakpayna pa-ajeya taa ne pɔɖɔki tetee ñim camiyɛ ne pɔwazi samay kpeekpe yo. Paa dɔoye, kaɖasim ne tetem ñim liidiye kpay kedeŋa yo. Mbu dɔɖɔ samay pɔzɔu mbu yo, pɔwɛɛ puɖɔu paa dɔoye. ITIE paytu yo dɔm laki ne kewiyay dɔki ejaɖɛ ñim camiyɛ ne kedeŋa yo ajeya ne aŋba lɛna ta-ke liu. Yee pɔwɛ mbu yo, pɔwɛɛ dɔɖɔ se kewiyay kam ñuu siŋ se kɔɖɔkɔ ejaɖɛ ñim camiyɛ.
- ITIE paytu yo dɔm laki ne ñimtɔna taa ejaɖɛ liu ne pɔkɔɔ patɔli tuma. Yee tetee ñim huyuu tuma ne kewiyay panɔna dɔma ne peheyɛ samay liidiye ndi dɔliɣna tetee ñim huyuu taa yo, pɔwɛɛ se ejaɖɛ ndi dɔsɔɔɔ se dɔɖɔki ejaɖɛ ñim camiyɛ.
- Yee pɔwɛ mbu ne ñim tɔna kɔŋ ejaɖɛ taa kɔyɔ, pɔsiɣni tɔsɔu tuma ne ahuuu.
- Ðɔɖɔ le, ajeya wena ayaki kaɖasim yo, a-lɔŋa ɛɛmayni nabuyɔ mbu pɔyɔɔ yo atay liu se pitɔŋa puɖɔŋ camiyɛ dɛndɛ ayaki kaɖasim yo. Ne yee pitɔŋa puɖɔŋ camiyɛ ajeya wena apɛdiy kaɖasim yo a-taa kɔyɔ, ñim tɔna kɔŋ patasi tuma tɔlɔu ne tetee ñim ne kaɖasim tumiye tezi wobinau ne ɛsɔndaa.

1.1.4 ITIE ajeya tɔm

Pɔɔɔ ejaɖɛ naɖiyɛ sɔu ITIE egbeyɛ taa le, pɔwɛɛ se dɔɖɔ egbeyɛ taa sɔu paytu kagbanzi yo ne pɔɔɔ. Yee ejaɖɛ eɖɔm paytu ndu ti-yɔ ne dɔsɔu kɔyɔ, ITIE laki tuma naaye ne

mulum nabuyus eewey tetee ñim liidiye teyus taa. Tuma ana, ejağe ndi dt-maymay dıdusna se dılaki-ye.

Puco ITIE ñundinaa tisi se ejağe nağıye dıñ paytu yoo - yaa se dısoolaa se dıdı paytu yoo le- puwee se ITIE ewili ejağe ndi dt-taa ne kına puđıñ dıñ mbu yo. Wiluu ke ITIE tumıye soşoğe sinı paa le kederıa yoo. Mbu hayni numou se pana se ejağe dıñ paytu yoo camıye yaa dıdıñ, ne yee dıdıñ ti-yoo camıye yo, patlı mbu palaki ne pasını-dı yo. Ejađe ñundinaa maymay lızıyna weyi pısoolaa se ekoo ejağe taa ne ewili yo, ele weyi dılızaa yo, puwee se e-tumıye edı ITIE paytu yoo. ITIE ñundinaa cıñını wiluu tumıye ndi dt-yoo ne pewilaa ne pılu mbu yo puycı.

Yee ITIE ñundinaa imayzıy se ejağe nağıye dıñ paytu tıña yoo wiluu numou taa yo, petisiy se ejağe ndi dıdıñ ITIE paytu yoo. Yee pısooni pewilaa ne pılu mbu yo pi-taa ne panay se ejağe ñaki pana ele dıtıtuğımda ITIE paytu kpeekpe yoo yo, pıwıly se ejağe ndi dıdıñ liu tau se dıpıstı ITIE ejağe. Pısooni pewilaa ne pılu mbu yo pi-taa ne panay se ejağe ndi dıtañay pana yo, ITIE ñundinaa pıziy palızı ejağe ndi egbeyee taa.

Ajeya wena atisaa se pewili a-taa ne pana puđıñ dıñ mbu yo, adı sakıye. A-taa le, Togo ejağe.

1.2 ITIE tumıye Togo taa

1.2.1 ITIE tumıye liğe tım Togo taa

Togo we ajeya wena a-taa pakıly phosphatı huyuu Africa taa yo a-taa. Togo weni dıdı tetee ñim leebu, ezi ñıyyısu, marbrı ne somtu.

Togo kewiyay soolaa se liidiye ndi dılyni tetee ñim pıne puhuyuu taa yo, puwazı samay kpeekpe. Mbu labına ne pınay 2009, kewiyay la tamay se kası ITIE egbeyee taa.

Lakıñ fenay kıyaku 30 ñıngı wiye de-ejağe ñııdu kpay paytu N° 2010-024/PR n e titıısu ITIE egbeyee tumıye Togo taa ne tıyooğu dıdı ezıma puwee se tumıye ndi dıdı ne mba puwee se pewee tumıye ndi dt-taa yo pı-tım.

ITIE ñundına kpeyli pe-kedezay deđe aloma fenay kıyaku 19 ñıngı wiye pınay 2010 taa le petisaa se Togo esı ITIE taa. Ezi egbeyee paytu kıfatı ndı tıpazı pınay 2011 yo tıyooğu yo, paha Togo alıwaatu se kıñoozi ki-tı ne kıpızı kısı ITIE egbeyee taa pılim. Alıwaatu ndı paha Togo yo, tıteñ dımay fenay kıyaku 18 ñıngı wiye pınay 2013 taa.

Pıyoo pekpeyli takayay kanı ka-taa tım, ezi ITIE paytu kıfatı hıu ñıñdı (ndı tıpazı 2011) yooğu yo. Takayay kanı, keke Togo kajalay ñınga ñga kıyooğu puđıñ dıñ mbu tetee ñim huyuu tuma taa ejağe taa yo.

1.2.2 ITIE tumıye dıñ dım mbu Togo taa yo

Patıısu ITIE egbeyee Togo taa pınay 2010 taa lakıñ fenay taa yo, dıwıni pılıñzi 3. Egbeyee ñundinaa soşaa tumıye (CNS-ITIE): Kewiyay ñııdu kenıni tumıye ndi dt-ñııdu. Egbeyee tuma yoo cınyaa: Tetee ñim ne Latriki mıñ tumıye Minisi deñı-we noo. Ne ITIE tumıye: de-ejağe ñııdu lızı kağıka soşoo nakıye ne kısoñıni tumıye ndi dt-yoo.

ITIE ñundinaa soşaa tumıye (CNS-ITIE) puwee se dıla lımayza ITIE egbeyee tuma yoo Togo taa ne ezıma puwee se tuma ana adı yo. Puwee dıdı se pamayzi ne pana kezeñ ñga ITIE tuma kıñı ejağe huıı numou ne kıñındıtı pasıı numou taa yo. Kewiyay tıyıyaa, tıısu anğba taa eyaa ne anğba wena awe a-tı yoo yo a-taa eyaa pewıni CNS-ITIE tumıye taa.

Egbeye tuma yoɔ cɔniyaa tumiye yo se pɔɔɔ lımayza wena CNS-ITIE labi-ye yo a-yoɔ. Pɔ- numɔu taa le, pɔwee se egbeyee tuma yoɔ cɔniya ıñay pana ne mba patıña pɔwee se paɔu nesi ITIE tumiye taa yo, papızı paɔu nesi ne liidiye ndi dılyna tetee ñim huyuu taa yo, dıpızı dıwazi ejaɔe kpeekpe ne kuñɔñ pasi. Kewiyay tiyiyaa, tɔsuu anɔba taa eyaa ne anɔba wena awe a-ti yoɔ yo a-taa eyaa kenina egbeyee tuma yoɔ cɔniyaa.

ITIE egbeyee weni takayay taa mau tumiye Togo taa. Takayay taa mau tumiye ndi didɔñni ITIE ñundinaa sɔsaa ne egbeyee tuma yoɔ cɔniyaa lımayza yoɔ ne dılaki se ITIE tuma kpeekpe idɔ camıye Togo taa.

1.3 Togo taa tetee ñim huyuu tɔm

1.3.1 Kaɔasım huyuu tɔm

Paytu N°99-003 nd u palızı-tu lelay fenay kıyakı 18 ñıngı wiye pınay 1999 taa ne tiyɔɔɔuu kaɔasım tɔm yo, ti-yoɔ kaɔasım huyuu tuma dɔñ Togo taa.

Togo tatıpaızıda kaɔasım huyuu. Eıe pewili tenɔu nɔɔ yoɔ kpeee ne pana se kaɔasım mbı pɔwee yo, pıɔɔwa se papızıy pohuyi-pı. ENI Togo tumiye dɔñ wiluu sıññ se dına ezıma dıla ne dıpızı kaɔasım mbı pı-huyuu yo. Pınay 2010 taa kewiyay ha tumiye ndi numɔu se dıpızı wiluu.

1.3.2 Tetee ñim huyuu tɔm

Paytu N°96-004/PR nd u palızı-tu lelay fenay kıyakı 26 ñıngı wiye pınay 1996 taa ne tiyeyıy Paytu N°2003-012 yo, ndı yoɔɔɔuıı tetee ñim huyuu tɔm Togo taa. Kileyzıu ıññ kewiyay cay kɔnaı Togo taa tetee ñim huyuu numɔu taa yo kı-yoɔ le, mba palakı tumiye ndi yo ne kewiyay pɔɔɔñ mau tetee ñim huyuu paytu kıfatı.

Tetee ñim dɔm camıye Togo taa dɔo kıɔe tee, Germawaa ne Fransıwaa alıwaatu taa. Pınay 1961 taa papızı huyuu phosphatı tenɔu nɔɔ yoɔ Hahotoé haɔaa taa.

Pınay 1975 taa le, papızı somtu huyuu Tablıgbo ne patıli tumiye ndi dılaki clinkıeri yo. Sɔnɔ, tuma naale yakını clinkıeri ıññ ne alakını somtu: WACEM ne Scantogo Mines. Pınay 2006 taa, paha numɔu MM Mining tumiye se dıhuyı ñıtyıu ıññ kıwee Bangeli Kara hɔɔıu taa yo.

Yee eyaa maymay elakına tetee ñim tumiye (ñınıu ne huyuu) ne paalakına ñıtyıñ yo, papızıy paha-we takayay ıññ kawıly se nesi palakına tumiye ndi yo.

1.3.3 Lum huyuu tɔm

Tetee ñim wayı le, tuma naaye huyuu lum ne apıdıy. Lum huyuu numɔu taa le, tuma naanza weni Togo taa leleeyı. A-taa le, kuɔmıdıye ke kewiyay tumiye (TdE, Voltic, Eau Vitale ne Horizon Oxygène Clever Sarl).

1.3.4 Tetee ñim ndı ndı mbı pohuyuu yo pı-tɔm

Togo taa tetee ñim huyuu paytu tum tetee ñim mbı yo, mbı yo:

Kuduyıñ mau wıdu: Tıke wıdu ndı tıteke ñıtyı ne pamayı-tı kuduyıñ yaa paɔıına-tı habe yo. Tı-taa le dınay kañıña, pısi, putowee, cıu, lateriite, ardoise, graniiti, marbrı ne pe leena wena pacanıyna yo.

Lubutu wıdu: Pıke tetee ñim mbı palakına-pı tumiye haɔıu ne lubutu tuma taa yo. Pı-taa le dınay phosphatı, ewosiye, nitrate, dɔmbıe ndı ndı, cıñ ndı ndı, gıpsı, baritiini, charbon, liñiti, tuurı, suufrı, sable de verre, talc, distıeni, rutiili ne ilmeniiti.

Ñiytu sɔsɔtu: Inɩ yo cuivri, plomb, zinc ne aluminium.

Ñiytu yuy ñindu: Inɩ yo argent, sika, platiini ne ñiytu lætu ndu tɩwe ezi platiini yo.

Pe yuy ñina: Ana yo diamant, emeraudi, rubis, saphir, zircon, jade, grenat gemme ne aigue-marine.

Mij ne hohou ñim: Mbu le tetee ñim mbu papziy palabɩ latriki mij yo (uranium ne thorium), beryllium ne ki-wayi ñima ne tetu yuy ñindu.

Lum: Pike lum mbu papziy pɔñɔɔ-pu yo, yaa lum mbu papziy paltɩ pi-taa ñim ndi ndi ne pɛpɛdi yo.

2. TŌMIYE NDI PAMA ƉI-TŌM TAKAYAY KANE KA-TAA YO

2.1 Mbo paɔowa se tomiye ela yo

ITIE egbeye tomiye nomɔo taa palabi tomiye ɔine Togo ejaɔe taa. ITIE egbeye toma yoɔ cɔniyaa Togo taa ɔeke koŋ lizina payto ndo ti-yoɔ pɔɔɔma ne palizi tetee ñum toma ne kewiyay toma wena pama a-tɔm takayay kane ka-taa yo.

Tomiye ndi paɔo-ɔo se ɔini ni ne ɔina tetee ñum toma wena aheyi kewiyay liidiye pinay 2010 taa yo, ndi yo se:

- Ɖiwili takayisi nzi ITIE egbeye toma yoɔ cɔniyaa celi-ɔo yo si-taa. Takayisi nzi si-taa ɔinay tetee ñum huyuu toma wena ayɔɔɔdi liidiye ndi aheyi kewiyay yo, ne kewiyay toma wena atisaa se amo liidiye tetee ñum huyuu toma cɔlo yo, lambunaa mba toma ana aheyaa yo, ne takayisi nzi si-taa toma yoɔɔdi mbo aheya ne mbo amowa yo po-tɔm yo. Ɖiwili takayisi nzi si-taa ne ɔite le, ɔikɔni ɔa-lumayza ɔɔɔo;
- Ɖikalɔ takayisi nzi ITIE egbeye takayay taa maɔ tomiye cɔni toma wena petem-ye labo ne Togo taa payto ne ɔuma yo. Takayisi nzi si-taa tetee ñum huyuu toma ne kewiyay toma kay cosuu tɔm. Ɖikalɔ takayisi nzi ne ɔikɔni ɔa-lumayza;
- Ɖa ne toma ne aŋgba leena ɔiyɔɔdi powee se ɔa-tomiye eɔo ɔɔm mbo yo po-tɔm, ne takayisi nzi powee se pocosi si-taa tɔm yo;
- Ɖikpeyli toma ne aŋgba ndi ndi taa eyaa kedezaɔ nakeye ɔeɔe ne ɔiwili-we takayay nga ka-taa powee se pocosi tɔm ne ezuma powee se pocosi tɔm yo;
- Ɖikpeyli mbo tetee ñum toma tɔm se aheyi kewiyay yo, ne mbo kewiyay toma ndi ndi tɔm se amo tetee ñum toma cɔlo yo ne ɔicɔli-po ne ɔina pili mbo yo;
- Ɖiwilaa ɔɔɔo ne ɔina se tetee ñum huyuu toma yoɔɔɔo se aheyi mbo kewiyay yo, ne kewiyay toma ñoyɔɔɔo se amo mbo tetee ñum huyuu toma cɔlo yo, agbaa taa aseɔe to noɔyo kewee ne elizi toovenim poyɔo yaa we;
- Mbo tetee ñum toma tɔŋ se aheyaa ne mbo kewiyay toma ñɔtɔŋ se amowa yo pi-naale pi-heko taa ɔende putan yo, ɔilabi tomiye poyɔo se ɔina ɔende pilinaa yo; ne
- Ɖilizi lumayza naaye se pisi ni kewiyay ne koñɔzi mbo potɔo camiyee yo.

2.2 Tetee ñum huyuu toma wena ɔilabi a-yoɔ tomiye yo

Ɖa-tomiye payto yoɔɔɔo se powee se ɔiwili tetee ñum ndi ndi toma, pe yoɔko toma, lum ne kaɔasum toma heyi mbo kewiyay yo pi-taa.

Alwaato ndo ɔipazay ɔa-tomiye ne ɔicɔni mbo ITIE egbeye toma yoɔ cɔniyaa tem labo yo le, ɔinawa se palizi tetee ñum huyuu toma 21 se ɔiwili a-taa pinay 2010 taa. Powayi le, ɔitasi sozo tomiye naɔiye (Les Aigles), ne pila se tetee ñum toma wena ɔiwili a-taa yo akpendi 22. Toma ana ana yo:

Tetee ñum huyuu toma

1. SNPT*
2. WACEM
3. MM Mining
4. Scantogo Mines

Tɛtɛ ɲim huyuu tɔma

5. G&B African Resources
6. RRCC
7. Silverhill Entreprises Ltd
8. Global Merchants
9. Future Investment
10. Togo Minerals sa

Kaɖasɔm huyuu tɔma

- 11 ENI Togo

Pɛ yɔkɔu tɔma

12. Togo Rail
13. Togo carrière
14. Colas
15. ENCOTRA
16. CEMAT Industrie
17. EBOMAF
18. Les Aigles

Lɔm huyuu tɔma

19. Voltic
20. BB/Eau Vitale
21. Horizon Oxygène Clever Sarl
22. Société Togolaise des Eaux (TdE)*

(*) Kewiyag tɔmɔye

2.3 Kewiyay tuma wena amɔɔ liidiye tɛtɛɛ ñim huyuu tuma cɔɔɔ yo

Kewiyay tuma wena ITIE egbeyɛ tuma yoɔ cɔɔɔyaa lɔzi-yɛ nɛ a-cɔɔɔ tɛtɛɛ ñim huyuu tuma heyi liidiye yo, ana yo:

- Lambuunaa tɔmiye (DGI) ;
- Kamasi yoɔ sɔɔɔjanaa tɔmiye (DGD) ;
- Tɛtɛɛ ñim huyuu tɔmiye (DGMG) ;
- Kaɔasim huyuu tɔmiye (DGH) ;
- Ejaɔɔ yoɔ ñim yoɔ kandiyoɔ tɔmiye (DE) ;
- Togo taa Lum Tɔmiye (TdE) ;
- Tomlaɔaa hezoɔ liidiye tɔmiye (CNSS) ; nɛ
- Maalikasi loɔɔ (6) :
 - Vo egeetiye/Maalika;
 - Zio egeetiye/Maalika;
 - Yoto egeetiye/Maalika;
 - Kloto egeetiye/Maalika;
 - Bassar egeetiye/Maalika;
 - Lacs egeetiye/Maalika.

Kewiyay liidiye ɔɔkɔɔ tɔmiye (DGTCP) yoɔɔɔ ɔɔɔɔ kezeɔya nga kewiyay hiy-ke lubutu nɛ kajazay tuma ndi ndi taa yo ko-tɔm.

2.4 Mbu tɛtɛɛ ñim tuma heyaa nɛ ɔɔɔɔ tɔmiye pɔyoɔ yo

Mbu tɛtɛɛ ñim tuma heyaa nɛ ɔɔɔɔ tɔmiye pɔyoɔ yo, ɔɔɔɔɔ-pɔ nabuɛ taa:

2.4.1 Mbu pɔtɛke liidiye yo

Tɛtɛɛ ñim huyuu tuma wena a-yoɔ ITIE labi tɔmiye pɛnaye 2010 taa yo, a-taa naɔɔɔɔ tɛheyi nabuyɔ nɛ pɔtɛke liidiye.

2.4.2 Lambunaa mba tuma heyaa nɛ liidiye ndi ahawa se pɔsɔna samay yo

N°	Lambunaa mba tuma heyaa yo	Lambunaa tɔm
Lambunaa mba tɛtɛ ñim huyuu tuma heyi DGI yo		
1	Kajalay lambuu (IMF)	Kike lambuu ngu pɔweɛ se tɔsɔɔ tuma nɛ angba theyi, paa atehiy kezeɔ nakeye a-tuma labu taa yo.
2	Tɔsɔɔ lambuu (IS)	Tɔsɔɔ tuma nɛ angba laki tuma nɛ ahiy kezeɔya nga yo, pɔweɛ se aheyi lambuu ko-yoɔ. Lambuu ngu, kikeɔ : - 27% yee pike lubutu tɔmiye ; - 30% yee pike tuma lɛɛna. Zone Franche tuma ñehɛɔy: 8%, 10% yaa 20%. Pɔɔɔɔɔ alwaatu ndu atɛm labu ejaɔɔ taa yo.

N°	Lambunaa mba tuma heya ya	Lambunaa tōm
3	Liidiye yoo lambuu (IRCM)	Eya ya tuma wena asiy liidiye kozasi ndi ndi taa ya aqeziy liidiye yo, peheiy lambuu nakuy liidiye ndi dt-yoo. Yee pike eyu yo, eheiy liidiye yoo lambuu 10%. Yee pike egbeyee ya tumiye yo, qtheiy 15% liidiye ndi dt-yoo.
4	Tumiye lambuu (TP)	Pīnay taa, tumlaqaa ya tuma ñundinaa heiy Tumiye lambuu. Wonda natule yoo pepely lambuu ngu : Tumiye qōma ne plū mbu yo ne tetu ya kuduyiñ weyi i-taa palabi tumiye yo, il mbu yo. Òndē tumiye wēe yo, peede peheiy lambuu ngu.
5	Tetu yoo lambuu	Mba pama kuduyiñ Togo taa yo, puwēe se peheiy tetu yoo lambuu pīnay taa. Kuduyuu liidiye yoo pepely lambuu ngu pīnay taa. Ee papasy liidiye ndi hoolu se pisina weyi etni-ku yo ne epizi eqōki ne eñozu kuduyuu.
6	Fenay sim liidiye yoo lambuu (IRPP)	Pīnay taa eyu laki tumiye ne ehiy liidiye ndi yo, puwēe se eheiy lambuu nakuy dt-yoo. Lambuu ngu qheiy yo, kulyni liidiye ndi qōki pīnay taa yo dtōlo.
7	Fenay sim liidiye yoo lambuu pīnay taa (TS)	Liidiye ndi tumlaqaa tōki-dt pīnay taa yo dt-kpeekpe dt-yoo pepely-wē lambuu ne peheiy. Liidiye ndi, dt-taa 7 % palziy lambuu yoo.
8	Fenay sim liidiye lambuu lēku (TCS)	Palziy 25 % fenay sim liidiye lambuu yoo ne pikenti lambuu lēku. Ee, puwēe se paa tumlaq weyi eheiy kpayni 6,000 FCFA ne pisina 200,000 FCFA .
9	Yaqaa lambuu (TVA)	<p>Pēdiyaa heiy yaqaa lambuu :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wonda ndu poyōdaa se pēpediy yo ti-liidiye yoo; - Alwaatu ndu patarñi wonda kamasi yoo ne puwēe se peheiy lambunaa ne puo wonda suu yo. Wonda ndu puwēe se theiy lambuu ngu yo, ti-yoo 18% palziy. <p>Ee yee palaki haya wonda kulabu yo, ti-liidiye ke mbu alwaatu ndu payabi-tu yo, pu-yoo pepely yaqaa lambuu.</p>
10	Takayay taa mau ne tembr lambuu	<ul style="list-style-type: none"> - Takayay taa mau lambuu ñuu lyni takayisi ndi ndi qzi si-taa puwēe se pama yo. - Takayisi nzi palaki malikasi ya tōm huu tuma taa yo, si-yoo pañikiy tembr.
11	BIC-IRPP lambuu	Mba palaki lubutu tuma ya tadiye tuma sōsōna ne payaki wonda puōo agbaa taa ne pasuñi ejaq taa yo, mba heiyini lambuu ngu. Lambuu ngu, kezeya nga pehiy pa-tumiye labu taa yo, ko-yoo pepely-ku.
12	Yaqaa lambuu lēku(*)	<p>Yaqaa heiy lambuu lēku wonda natuy yoo ezi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sulum leler ñimbu ; - sulum kipurim (bièrewaa ne sulum sōsōm ndi ndi) ; - Taba; - kpono mulum ; - Num kutōm ndi ndi ; - Tilaaqinaa, num kitatam ne fōōfōnaa ndi ndi ; - Kōfi; ne -Kaqasim.
13	Lambuu kuhayuu ne mbu puwēe se peheiy DGI yo	Yee qtheiy lambuu ne lambuu muyaa ko yo, pepely-ñ kumiye ne qheiy.
Mbu peheiy DGD tumiye yo		
14	Kamasi yoo lambuu (DD)	Peychiy-ku 0%, 5%,10% ya 20% wonda ndu tsuu yo ti-liidiye yoo.
15	Redevance Statistique lambuu (RS)	Pheiy-ku 1% wonda ndu tsuu yo ti-liidiye yoo.
16	UEMOA taa qama sinas lambuu (PCS)	Pheiy-ku 1% wonda ndu tsuu yo ti-liidiye yoo.
17	CEDEAO egbeyee taa lambuu (PC)	Pheiy-ku 1% wonda ndu tsuu yo ti-liidiye yoo.

N°	Lambunaa mba tuma heya ya	Lambunaa tom
18	Habiye dɔkusu lambuu	200 CFA/Tɔɔni yoo. Pehiyi-ku wonda ndu pasuuni peduu ne ndu tɔdey ajeya leena taa yo ti-yoo.
19	Ñiyuy kimabiy yoo lambuu (RI)	Peyehi 5000 FCFA kamasi yoo soojanaa colɔ.
20	Kamasi yoo timbrɩ	Pehiyi-ku 4% lambunaa kpeekpe yoo.
21	Cartwaa ne vignestwaa	Payay-we se « laisser passer ». Lɔɔda wena akomni agbaa ne paha-ye numɔɔ se awɛ Togo taa yo, ahelyi kpayni 2.000 ne pisuna 5.000 FCFA /
22	ɛjaɔe wonda yoo kandiyuu lambuu	2.000 FCFA / Tɔɔni yoo, alwaatu ndu pehiyɩ lambuu kamasi yoo yo.
23	Yaɔaa lambuu (TVA)	Pehiyi-ku 18% wonda liidiye yoo (alwaatu ndu petem heyuu kamasi yoo lambuu yo) / Alwaatu ndu paha numɔɔ se pɛpedi wonda yo.
24	Lidiye koozasi heyi wonda ndu ti-yoo yo	Yee pike wonda ndu liidiye koozasi ñiy si-takayisi taa nesi yo, kamasi yoo soojanaa tumiye liziy 0,25% lambuu liidiye kpeekpe yoo ne kezeya lambuu 3,5% ne yee pakpay wonda ne puɔɔ fenasi naaza (4) te yo, papasiy 0,33% ti-liidiye yoo.
25	Kamasi yoo lambuu kumiye	Pahay numɔɔ tadiye laɔaa se pakpay po-wonda ne powoni pehiyɩ ne puwayi le pɔkɔɔ pehiyɩ kamasi yoo lambuu. ɛle, puɔɔ puɔɔ mbu le, pasu liidiye nadiye ne papasi-we kamasi yoo lambuu yoo 0,25%.
26	Pasuu	Papasiy-we 0,25% kamasi yoo lambuu yoo, yee pasi liidiye nadiye ne puɔɔ pakpay wonda yo.
27	Mɩlm manjaazunaa	Yee pehiyɩ lambuu wonda ndu tiwe mɩlm manjaazunaa taa yo ti-yoo yo, papasiy lambuu liidiye yoo 0,35%.
28	Takayay taa mau lambuu	Pike liidiye ndi pehiyɩ alwaatu ndu pacay se pama po-wonda tom takayay taa ne pakpay-tu yo.
29	Kamasi yoo nuɔɔɔɔɔ hɔm lambuu	Kikeni wonda ndu peyeba-tu ne kamasi yoo soojanaa pɛdi-tu yo, ti-liidiye yoo 35%.

Mbu pehiyɩ DGMG

30	Tetee ñim huyuu pazuu lambuu	Puɔɔ paha-ɔ takayay ne npazi tetee ñim huyuu le, ñehiyɩ lambuu nɔɔ.
31	Tetu lambuu	Tetu ndu paha tumiye se dɩhuyi ñim yo, ti-yoo pehiyɩ lambuu. Liidiye ndi pehiyɩ yo dɩɩni tumiye ndi palaki yo dɩ-yoo. Yee pike kaɔasim huyuu tumiye yo, DGH dɩheiyɩ lambuu nɔɔ.
32	Tetee ñim yoo lambuu	Tumiye huyi tetee ñim mbu yo, dɩheiyɩ pi-yoo lambuu.
33	Kezeya yoo lambuu	Pohuyi tetee ñim ne pilu kezeya nɔɔ yo, pehiyɩ ko-yoo lambuu

Mbu pehiyɩ DGH

34	Fenay taa kaɔasim lambuu	Tumiye huyi kaɔasim mbu fenay taa yo, dɩheiyɩ pu-yoo lambuu.
35	Takayisi taa ñiyu lambuu	Puɔɔ ne tumiye pazi kaɔasim huyuu le, dɩheiyɩ kewiyay America liidiye millionnaa 12 ne hɔɔɔɔ.
36	Kaɔasim peduu lambuu	Tumiye paziy peduu kaɔasim ne pila kiyakiy niidozo (30) le, puwee se dɩheiyɩ kewiyay America liidiye millionnaa 3.
37	Kaɔasim kezeya yoo lambuu leeku	Yee kaɔasim huyuu tumiye ne kewiyay pɔyɔɔdaa ne panuni dama mbu yo, puwee se kaɔasim tumiye eyehi lambuu leeku dɩpedi kaɔasim ne dɩhiyɩ kezey nɔɔ yo ko-yoo.

Mbu pehiyɩ DE tumiye yo

38	ɛjaɔe yoo ñim munau lambuu	Lambuu nɔɔ kike tumiye ndi pacay labu yo dɩ-liidiye yoo 5% ne kɩziyɩ kitaki kpayni 10 K FCFA ne pisuni 1,600 K FCFA. Pɩɩni tumiye ndi pacay labu yo dɩ-cɔɔɔ.
----	----------------------------	--

N°	Lambunaa mba tuma heyaa yo	Lambunaa tom
39	Ejadε yoo ñim ñam takayay	Liidiye naqiyε puwεε se tumiyε ehεyi ne palabi-dɛ takayay nga.
Mbu pεheyiy TdE tumiyε yo		
40	Lim huyuu lambuu	Pεheyiy-ku fenay sim. TdE siy ñiyiyi weyi imayzi lim mbu piliy yo paa pɔmpɛ ngu ki-taa. Paa pɔmpɛ ngu kiheyiy 100 FCFA m3 yoo fenay taa.
Mbu pεheyiy CNSS tumiyε yo		
41	Tumlaɗaa hezusu liidiye CNSS	Pεpeliy 20,5 % tumlaɗu fenay sim liidiye taa.
Mbu pεheyiy malikasi tuma yo		
42	Ageeta lambunaa	Lambunaa mba ageeta muu tadiyε laɗaa tom susuu yoo yo (kpatanaa ndi ndi yoo) ezi paytu pɔzusu yo.
43	Malikasi lambunaa	Pɩke lambunaa mba maalika muu pazi pazi yo (kuduyiyi yoo tau ne kpatanaa siyu).
Mbu pεheyiy malikasi tuma yo		
44	Habe dɩsu ne kuduyiyi mau	Pɩke mbu tetee ñim huyuu tuma maymay cɛlaa se palabini tuma naaye yo (habe, sukuli kuduyiyi etc).
45	Liidiye ndi paha malikasi yo	Pɩke liidiye ndi pɛcɛlaa se pɩsina malikasi ne ala a-tuma yo.
46	Wondu lestu ndu tuma hawa yo	Pɩke mbu tetee ñim huyuu tuma maymay hawa se palabina tumiyε ne pɩsina samay yo.

(*) Dɩtati tadiyε lambuu ngu pamuu wondu ndi ndi yoo ezi taba yaa sulum sosom yo takayay kanε ka-taa. Dɩyebi lambuu ngu mbu puɔyo yo tetee ñim huyuu tuma uheyiy-ku εle tadiyε tuma heyiyi-ku a-tuma labu taa.

2.4.3 Mbu tetee ñim huyuu tuma cɛlaa se palabini tuma ndi ndi ne puwazi samay yo

Tetee ñim huyuu tuma hay liidiye se palabini tuma ndi ndi ne puwazi samay dende awεε yo.

Tuma wena palakina yo ana yo: dɔkɔto kuduyiyi mau, sukuli kuduyiyi mau, habe dɩsu ne haɗau tuma ndi ndi labu.

3. DɩWILAA NE PILI MBU YO

Dɩkediy-mi hɔɔlusu kune ki-taa dɩwili tuma ndi ndi taa ne dɩna mbu yo pu-tom. Dɩkediy-mi dɔdɔ mbu pili liidiye ndi tetee ñim huyuu tuma ton se aheyaa ne ndi kewiyay tuma ndi ndi ton se amɩwa yo dɩ-tom.

Dɩwiliy-mi liidiye ndi tuma ndi ndi calɩ tom se aheyi kajalay taa yo. Puwayi le, qa-maymay dɩwilaa ne dɩna se tuma ana aheyi mbu yo, dɩyɔɔdi pu-tom. Pɩtɩja pili mbu ne liidiye ndi dɩtapɩzi dɩwili ne dɩlɩzi dɩ-tobuu yo, dɩyɔɔdi dɩ-tom dɔdɔ.

3.1 Mbu tetee ñim tuma ndi ndi heyaa yo

Dɩkediy-mi leleyo mbu pili liidiye ndi tetee ñim huyuu tuma ton se aheyi kewiyay ne ndi kewiyay tuma ndi ndi tisaa se amɩ tetee ñim huyuu tuma colɔ yo pu-tom.

Mbu inay cɩne yo, pɩke mbu tetee ñim huyuu tuma maymay yooɗaa se aheyaa yo ne mbu kewiyay tuma maymay tisaa se kamɩwa yo. Puwayi le, qa-maymay dɩwilaa ne dɩɗayni cɩnau mbu tuma ana atom se aheyaa yaa amɩwa yo pi-taa. Dɩwilaa ne pili mbu yo, dɩɗu-pu cɩne dɔdɔ se puwazi-mi. .

Dɩwilaa ne pili mbu yo, mbu yo :

No.	Tuma	Mbu tuma call yɔɔɔɔ se ahɛyaa yɔ (FCFA)			Mbu tuma tasl yɔɔɔɔ se ahɛyaa yɔ (FCFA)			Lidiye kpeekpe (FCFA)		
		Tɛtɛ n̄m tuma	Kewiyay	Mbu p̄ll p̄-taa yɔ	Tɛtɛ n̄m tuma	Kewiyay	Mbu p̄ll p̄-taa yɔ	Tɛtɛ n̄m tuma	Kewiyay	Mbu p̄ll p̄-taa yɔ
1	SNPT	3,327,787,449	2,604,484,874	723,302,575	-	28,960,477	(28,960,477)	3,327,787,449	2,633,445,351	694,342,098
2	WACEM	6,896,849,486	6,020,138,073	876,711,413	347,090,085	1,223,811,497	(876,721,412)	7,243,939,571	7,243,949,571	(9,999)
3	MM Mining	5,309,303	4,930,304	378,999	-	364,000	(364,000)	5,309,303	5,294,304	14,999
4	Scantogo Mines	1,001,730,000	11,730,000	990,000,000	-	-	-	1,001,730,000	11,730,000	990,000,000
Tɛtɛ n̄m huyuu		11,231,676,238	8,641,283,251	2,590,392,987	347,090,085	1,253,135,974	(906,045,889)	11,578,766,323	9,894,419,225	1,684,347,099
5	G&B African Resources	5,063,796	5,063,796	-	-	-	-	5,063,796	5,063,796	-
6	RRCC	12,748,203	9,976,866	2,771,337	-	2,771,327	(2,771,327)	12,748,203	12,748,193	10
7	Silverhill Entreprises Ltd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Global Merchants	-	453,000	(453,000)	-	-	-	-	453,000	(453,000)
9	Future Investment	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Togo Minerals sa	-	893,250	(893,250)	-	-	-	-	893,250	(893,250)
Tɛtɛ n̄m n̄n̄n̄		17,811,999	16,386,912	1,425,087	-	2,771,327	(2,771,327)	17,811,999	19,158,239	(1,346,240)
11	ENI Togo	6,496,300,800	6,496,300,800	-	-	-	-	6,496,300,800	6,496,300,800	-
Kaɔasum n̄n̄n̄		6,496,300,800	6,496,300,800	-	-	-	-	6,496,300,800	6,496,300,800	-
12	Togo Rail	57,234,068	49,195,152	8,038,916	(5,282,439)	2,756,476	(8,038,915)	51,951,629	51,951,628	1
13	Togo Carrière	94,659,277	46,038,651	48,620,626	5,676,967	36,786,215	(31,109,248)	100,336,244	82,824,866	17,511,378
14	Colas	882,942,304	1,572,083,548	(689,141,244)	33,153,413	(9,056,250)	42,209,663	916,095,717	1,563,027,298	(646,931,581)
15	ENCOTRA	48,157,417	48,157,417	-	-	-	-	48,157,417	48,157,417	-
16	Les Aigles	1,621,337	1,621,337	-	-	-	-	1,621,337	1,621,337	-
17	CEMAT Industrie	650,000	825,500	(175,500)	-	-	-	650,000	825,500	(175,500)
18	EBOMAF	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pɛ yɔɔɔɔ		1,085,264,403	1,717,921,605	(632,657,202)	33,547,941	30,486,441	3,061,500	1,118,812,344	1,748,408,046	(629,595,702)
19	Voltic	128,645,235	98,593,816	30,051,419	74,026	-	74,026	128,719,261	98,593,816	30,125,445
20	BB/Eau Vitale	14,057,165,354	13,993,450,537	63,714,817	(2,910,959,510)	(3,463,705,353)	552,745,843	11,146,205,844	10,529,745,184	616,460,660
21	Horizon Oxygène Clever Sarl	2,573,826	383,469	2,190,357	(673,326)	-	(673,326)	1,900,500	383,469	1,517,031
22	TdE	657,264,352	976,707,843	(319,443,491)	323,186,486	-	323,186,486	980,450,838	976,707,843	3,742,995
Lum huyuu		14,845,648,767	15,069,135,665	(223,486,898)	(2,588,372,324)	(3,463,705,353)	875,333,029	12,257,276,443	11,605,430,312	651,846,131
Lidiye kpeekpe		33,676,702,207	31,941,028,233	1,735,673,974	(2,207,734,298)	(2,177,311,612)	(30,422,686)	31,468,967,909	29,763,716,621	1,705,251,288

3.2 Lambuunaa ndi ndi mba tuma heyya yo

Ɖikedi-y-mi cine lambunaa ndi ndi mba tetee ñim huyuu tuma tom se aheyya ne mba kewiyay tuma ndi ndi tisaa se amuwa yo. .

No.	Lambuunaa ndi ndi	Mbu tuma calt yooduu se aheyya yo (FCFA)			Mbu tuma tasɔ yooduu se aheyya yo (FCFA)			Liidiye kpeekpe (FCFA)		
		Tetee ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pili pi-taa yo	Tetee ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pili pi-taa yo	Tetee ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pili pi-taa yo
1	Kajalay lambuu (IMF)	44,235,679	42,285,679	1,950,000	(450,000)	1,500,000	(1,950,000)	43,785,679	43,785,679	-
2	Tɔsuɔ lambuu (IS)	5,107,914,374	5,114,587,781	(6,673,407)	-	(8,015,500)	8,015,500	5,107,914,374	5,106,572,281	1,342,093
3	Liidiye yoo lambuu (IRCM)	2,914,813,678	3,122,767,350	(207,953,672)	139,163,989	(68,789,683)	207,953,672	3,053,977,667	3,053,977,667	-
4	Tumiyɛ lambuu (TP)	627,947,742	544,589,587	83,358,155	(3,217,509)	78,678,794	(81,896,303)	624,730,233	623,268,381	1,461,852
5	Tetu yoo lambuu	84,218,520	48,119,519	36,099,001	179,182,667	214,170,270	(34,987,603)	263,401,187	262,289,789	1,111,398
6	Fenay sim liidiye yoo lambuu (IRPP)	447,079,722	1,065,428,717	(618,348,995)	623,466,096	5,225,689	618,240,407	1,070,545,818	1,070,654,406	(108,588)
7	Fenay sim liidiye yoo lambuu pinay taa (TS)	564,089,525	557,615,901	6,473,624	13,723,009	20,715,335	(6,992,326)	577,812,534	578,331,236	(518,702)
8	Fenay sim liidiye lambuu leeku (TCS)	7,424,895	17,967,179	(10,542,284)	1,783,180	(8,588,603)	10,371,783	9,208,075	9,378,576	(170,501)
9	Yaɗaa lambuu (TVA)	2,897,318,513	2,910,824,040	(13,505,527)	12,834,270	(671,258)	13,505,528	2,910,152,783	2,910,152,782	1
10	Takayay taa mau ne Timbrɩ lambuu	1,964,320	-	1,964,320	-	377,512	(377,512)	1,964,320	377,512	1,586,808
11	BIC-IRPP lambuu	647,706,811	1,080,635,163	(432,928,352)	29,855	(437,560,954)	437,590,809	647,736,666	643,074,209	4,662,457
12	Yaɗaa lambuu leeku	3,409,421,728	3,563,653,258	(154,231,530)	(3,409,421,728)	(3,563,653,258)	154,231,530	-	-	-
13	Lambuu kuhɛyɔu ne mbu puweɛ se peheyi DGI yo	711,928,380	186,134,979	525,793,401	24,429,134	550,222,535	(525,793,401)	736,357,514	736,357,514	-
Lambuunaa muu tumiyɛ		17,466,063,887	18,254,609,153	(788,545,266)	(2,418,477,038)	(3,216,389,122)	797,912,084	15,047,586,850	15,038,220,032	9,366,818

No.	Lambuunaa ndi ndi	Mbu tuma calɔ yɔɔɔɔ se aheɣaa yɔ (FCFA)			Mbu tuma tasɔ yɔɔɔɔ se aheɣaa yɔ (FCFA)			Liidiye kpeekpe (FCFA)		
		Tɛtɛɛ ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pɔlɔ pɔ-taa yɔ	Tɛtɛɛ ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pɔlɔ pɔ-taa yɔ	Tɛtɛɛ ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pɔlɔ pɔ-taa yɔ
14	Kamasɔ yɔɔ lambuu (DD)	5,446,645,416	1,246,273,665	4,200,371,751	-	691,686	(691,686)	5,446,645,416	1,246,965,351	4,199,680,065
15	Redevances Statistiques lambuu (RS)	2,421,312	205,700,389	(203,279,077)	-	34,584	(34,584)	2,421,312	205,734,973	(203,313,661)
16	UEMOA taa dɔma sɔnɔɔ lambuu (PCS)	2,308,812	210,894,422	(208,585,610)	-	34,584	(34,584)	2,308,812	210,929,006	(208,620,194)
17	CEDEAO egbeye taa lambuu (PC)	2,308,812	213,476,407	(211,167,595)	-	34,584	(34,584)	2,308,812	213,510,991	(211,202,179)
18	Habiye dɔkɔɔ lambuu	40,000	-	40,000	60,000	100,000	(40,000)	100,000	100,000	-
19	Ñiyɔɔ kimabɔɔ lambuu (RI)	185,000	6,975,000	(6,790,000)	(90,000)	-	(90,000)	95,000	6,975,000	(6,880,000)
20	Kamasɔ yɔɔ timbrɔ	4,935,815	9,083,421	(4,147,606)	-	-	-	4,935,815	9,083,421	(4,147,606)
21	Cartwaa nɛ vignɛɛɛtwaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Ɛjaɔɔ wɔndu yɔɔ kandiyɔɔ lambuu	1,972,000	39,598,000	(37,626,000)	30,000	-	30,000	2,002,000	39,598,000	(37,596,000)
23	Yaɔɔaa lambuu (TVA)	46,945,344	2,868,412,890	(2,821,467,546)	-	766,056	(766,056)	46,945,344	2,869,178,946	(2,822,233,602)
24	Liidiye koozasi heyi wɔndu ndu tɔ-yɔɔ yɔ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Kamasɔ yɔɔ lambuu kimiye	622,039	-	622,039	-	-	-	622,039	-	622,039
26	Pasuu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Mɔlɔm mɔnɔɔaazunaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Takayay taa maɔ lambuu	1,013,817	-	1,013,817	-	-	-	1,013,817	-	1,013,817
29	Kamasɔ yɔɔ nɔɔɔɔɔɔ hɔm lambuu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamasɔ yɔɔ sɔɔɔɔɔɔ tɔmɔye		5,509,398,367	4,800,414,194	708,984,173	-	1,661,494	(1,661,494)	5,509,398,367	4,802,075,688	707,322,679
30	Tɛtɛɛ ñim huyuu pazuu lambuu	25,014,000	23,100,000	1,914,000	(2,514,000)	-	(2,514,000)	22,500,000	23,100,000	(600,000)
31	Tɛtɔ lambuu	96,680,455	100,590,705	(3,910,250)	2,514,000	-	2,514,000	99,194,455	100,590,705	(1,396,250)
32	Tɛtɛɛ ñim yɔɔ lambuu	1,636,668,990	645,667,790	991,001,200	(1,001,200)	-	(1,001,200)	1,635,667,790	645,667,790	990,000,000
33	Kezeɣa yɔɔ lambuu	1,000,000,000	-	1,000,000,000	-	1,000,000,000	(1,000,000,000)	1,000,000,000	1,000,000,000	-
Tɛtɛɛ ñim huyuu tɔmɔye		2,758,363,445	769,358,495	1,989,004,950	(1,001,200)	1,000,000,000	(1,001,001,200)	2,757,362,245	1,769,358,495	988,003,750

No.	Lambunaa ndi ndi	Mbu tuma calɔ yɔɔɔɔ se aheyaɔ yo (FCFA)			Mbu tuma tasɔ yɔɔɔɔ se aheyaɔ yo (FCFA)			Liidiye kpeekpe (FCFA)		
		Teteɛ ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pɔlɔ pɔ-taa yo	Teteɛ ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pɔlɔ pɔ-taa yo	Teteɛ ñim huyuu tuma	Kewiyay	Mbu pɔlɔ pɔ-taa yo
34	Fenay taa kaɔasim lambuu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Takayɔ taa nesi ñiyɔ lambuu	6,435,000,000	6,435,000,000	-	-	-	-	6,435,000,000	6,435,000,000	-
36	Kaɔasim pɛɔɔ lambuu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Kaɔasim kezeɣa yoo lambuu leeku	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kaɔasim huyuu tumiye	6,435,000,000	6,435,000,000	-	-	-	-	6,435,000,000	6,435,000,000	-
38	Ejaɔe yoo ñim munau lambuu	88,305	-	88,305	-	88,305	(88,305)	88,305	88,305	-
39	Ejaɔe yoo ñim ñam takayay	1,766,100	1,854,405	(88,305)	-	(88,305)	88,305	1,766,100	1,766,100	-
	Ejaɔe yoo ñim yoo kandiyuu tumiye	1,854,405	1,854,405	-	-	-	-	1,854,405	1,854,405	-
40	Lim huyuu lambuu	1,416,836	3,285,298	(1,868,462)	74,026	(1,794,455)	1,868,481	1,490,862	1,490,843	19
	Lim tumiye (TdE)	1,416,836	3,285,298	(1,868,462)	74,026	(1,794,455)	1,868,481	1,490,862	1,490,843	19
41	CNSS liidiye	1,495,898,267	1,495,796,647	101,620	38,124,871	39,210,471	(1,085,600)	1,534,023,138	1,535,007,118	(983,980)
	Tumlaɔaa hezuu liidiye tumiye (CNSS)	1,495,898,267	1,495,796,647	101,620	38,124,871	39,210,471	(1,085,600)	1,534,023,138	1,535,007,118	(983,980)
42	Ageeta lambuunaa	8,465,000	93,937,520	(85,472,520)	86,772,521	-	86,772,521	95,237,521	93,937,520	1,300,001
43	Maalikasi lambuunaa	242,000	86,772,521	(86,530,521)	86,772,521	-	86,772,521	87,014,521	86,772,521	242,000
	Malikasi	8,707,000	180,710,041	(172,003,041)	173,545,043	-	173,545,043	182,252,043	180,710,041	1,542,002
	Lambunaa kpeekpe	33,676,702,207	31,941,028,233	1,735,673,974	(2,207,734,298)	(2,177,311,611)	(30,422,687)	31,468,967,909	29,763,716,621	1,705,251,288

4. MBÜ PILI LIIDIYE NDI TŪMA HEYAA NE NDI KEWIYAY MŪWA YŌ ĐI-TAA YŌ

Điwilaa ne dŕte le, liidiye ndi dŕli mbü tetee ñum huyuu tama heyaa ne mbü kewiyay tuma mŭwa yo pi-taa yo dŕli 1,705,251,288 FCFA, ne dŕtım-dŕi ezi unau yo :

Tuma	Mbu pılı liidiye taa yo	Mbu pilaba ne liidiye nağıye lu pi-taa yo (FCFA)							
		Đıtapızı dŕwili pi-taa (a)	Mbu tetee ñum huyuu tuma tom se aheyaa ne kewiyay tuma tetisi se amŭwa yo (b)	Kewiyay tuma tetiyina takayısı (c)	Kewiyay tuma mu liidiye ele atama takayısı taa (d)	Lambuunaa mba pcheyı kewiyay tuma wena afeyı ITIE 2010 taa yo (e)	Lambuunaa mba tetee ñum huyuu tuma heyaa ne atama a-takayısı taa yo (f)	Tetee ñum huyuu tuma tetiyini takayısı (g)	Lidiye pazi ndi dŕli pi-taa yo
Scantogo Mines	990,000,000	-	-	-	990,000,000	-	-	-	-
SNPT	694,342,098	694,342,088	-	-	-	-	-	-	10
BB/Eau Vitale	616,460,660	616,460,660	-	-	-	-	-	-	-
Colas	-646,931,581	(82,187,234)	7,181,017	-	-	-	(571,925,364)	-	-
Voltic	30,125,445	29,255,332	1,342,093	-	228,000	-	(700,000)	-	20
Togo carrière	17,511,378	-	-	19,955,666	-	-	(2,444,288)	-	-
TdE	3,742,995	2,200,995	-	-	-	1,542,000	-	-	-
Horizon Oxygène Clever Sarl	1,517,031	1,416,531	-	-	100,500	-	-	-	-
Togo Minerals sa	-893,250	-	-	-	-	-	-	(893,250)	-
Global Merchants	-453,000	-	-	-	-	-	-	(453,000)	-
CEMAT Industrie	-175,500	-	-	-	-	-	(175,500)	-	-
MM Mining	14,999	-	-	-	-	-	-	-	14,999
WACEM	-9,999	-	-	-	-	-	-	-	(9,999)
RRCC	10	-	-	-	-	-	-	-	10
Togo Rail	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Total	1,705,251,288	1,261,488,372	8,523,110	19,955,666	990,328,500	1,542,000	(575,245,152)	(1,346,250)	5,041

Mbu pılı liidiye taa ne dıtapızı dıtazı ne dınu pı-taa camıye yo mbu yo:

(a) Mbu dıtapızı dıtazı pı-taa yo

Pıke liidiye ndı kamasi yoɔ sɔɔjanaa tumıye muwa ne dıtapızı dıtazı ne dıtlı dı-ñıu yo. Mbu pılabı ne dıtapızı dıtazı yo, mbu yo se :

- Liidiye ndı peyehtı DGD tumıye yo, tetee ñim huyuu tuma (BB/Eau Vitale, SNPT, Colas et Voltic) kpenđı-dı ne payaa se « kamasi yoɔ lambuu » ne atadı lambunaa ndı ndı ezi pupɔzıu yo. Puyɔɔ pıtaha-dı numɔu se dıwılı lambunaa ndı ndı taa.
- Liidiye ndı tetee ñim huyuu tuma heyaa yo, patapızı pawılı-dı dı-takayısı. Pıtaha-dı numɔu se dıwılı takayısı nzi sı-taa kuɔm kuɔm.
- DGD tumıye tama dı-takayısı taa liidiye ndı dımu tetee ñim huyuu tuma ɔɔɔ kpayı Aloma fenay kıyakı 29 ñıngı pınay 2010 taa ne pısunı sanjayı fenay kıyakı 24 ñıngı pınay 2010 taa. Tetee ñim huyuu tuma tapızı ñatapızı dɔdɔ awılı-dı takası nzi sıwılı se aheyı liidiye ndı yo. Puyɔɔ dıtapızı dıtazı liidiye ndı peheyı alıwaatı ndı tı-taa yo dı-taa.

(b) Mbu tetee ñim huyuu tuma tım se aheyaa ne kewiyay tuma tapızı acosi se amıwa yaa atamu yo

- **7,181,017 FCFA** : Colas tumıye tımna se dıheyı liidiye ndı DGI eıe alıwaatı ndı dıtezay ɔa-tumıye Togo taa se dıma takayay kanı yo, DGI tumıye taatucosıda se dımu liidiye ndı yaa dıtamu.
- **1,342,093 FCFA** : Voltic tumıye tımna se dıheyı kezeyı yoɔ lambuu ne pecıdı dı takayay nga ka-mayay yo VC041000030. Eıe alıwaatı ndı dıtezay ɔa-tumıye Togo taa se dıma takayay kanı yo, lambuu muu tumıye taatucosıda se dımu liidiye ndı yaa dıtamu.

(c) Kewiyay tuma tocosi ɔa-takayısı

Đıtiyini takayay DGD tumıye se dıcosı liidiye ndı Togo Carrière tumıye tıngı se dıheyaa yo dı-yo eıe DGD tumıye tocosi. DGD tumıye kaɔka sɔsɔ nakıye tım kedezaɔ nakıye taa se e-tumıye tamı liidiye naɔıye Togo Carrière ɔɔɔ pınay 2010 taa. Eıe, alıwaatı ndı dıtezay ɔa-tumıye se dıma takayay kanı yo, DGD tumıye taatucosıda ɔa-takayay nga dıtiyinaa yo.

(d) Mbu tetee ñim huyuu tuma mawa se aheyaa ne kewiyay tuma tama yo

Tetee ñim tuma tıngı se aheyı liidiye naɔıye, eıe kewiyay tuma tama dı-tım a-takayısı taa. Đıma takayısı ndı ndı kewiyay tuma ana se dınu pı-taa. Eıe, ɔa-tumıye ne dı-tım yo, kewiyay tumıye naɔıye tocosi ɔa-takayısı. Liidiye ndı ne kewiyay tuma wena amı-dı yo, ana yo:

Lambunaa ndı ndı	Kewiyay tuma (FCFA)		
	DGI	DGMG	Liidiye kpeekpe
Tumıye lambuu (TP)	40,000	-	40,000
Tıtu yoɔ lambuu	10,500	-	10,500
Takayay taa mau ne tımbı liidiye	228,000	-	228,000
Takayısı taa nesı ñıyı liidiye (1)		990,000,000	990,000,000
Tetee wıluu lambuu	-	50,000	50,000
Liidiye kpeekpe	278,500	990,050,000	990,328,500

(1) 990,000,000 FCFA : Pike liidiye Scantogo tumiye tom se qihayaa ne dikhenu takayisi taa nesi ñiyuu se paha-dl numou ne dipazi tetee ñim huyuu yo. Liidiye ndi, dila America liidiye millionwaa 2. DGMG ne DGTCP tuma tocosi se amu liidiye ndi yaa atamu. Puyoo dítapizi duma-dl a-takayisi taa.

Diwili takayisi taa le, dila se liidiye ndi, paɗu-dl koozay nakeye taa ne payaa-ke se «Latriki miɗ koozay » ne kewee BTCL tumiye taa. Pinay 2010 taa, ITIE tumiye taɗu se diwiliy BTCL koozay taa.

Liidiye tumiye Minisi ne tetee ñim huyuu tumiye Minisi, pama takayay nakeye Scantogo tumiye Misigum fenay kiyaku 16 ñingus wiye pinay 2010 taa ne poyoodu se liidiye ndi dika takayisi taa nesi ñiyuu liidiye se paha numou Scantogo ne dipazi calcaire huyuu Tabligbo. Takayay nga koyoodu dɔɔ se « Latriki miɗ koozay » ke Togo kewiyay koozay.

(e) Lambuunaa mba peheyi kewiyay tuma ne ITIE tumiye takali-we pinay 2010 taa yo

TdE tumiye yoodi lambuunaa naale nabeye tom. Mba yo :

- Ageeta taa lambuunaa mba pal 1,300,000 FCFA ne peheyi-we Tokoin kewiyay koozay tumiye taa yo ;
- Maalikasi taa lambuunaa mba pal 242,000 FCFA ne peheyi-we Loma maalika liidiye koozay tumiye taa yo.

ITIE tumiye taɗu se diwiliy tuma ane a-naale a-taa, puyoo dítapizi dítazi lambunaa pane pa-taa.

(f) Lambuunaa mba tetee ñim huyuu tuma toyoodi po-tom yo

Pike lambuunaa mba kewiyay tuma muwa ne tetee ñim huyuu tuma toyoodi po-tom yo. Duma takayisi tetee ñim huyuu tuma lambunaa mba po-yoo se dila pi-taa camye. Ele, alwaatu ndu dítazay da-tumiye yo, tetee ñim huyuu tumiye naɗiye taatucosida-du.

(g) Tetee ñim huyuu tuma tocosi da-takayisi

DGMG tumiye tom se Togo Minerals ne Global Merchants tuma heyi-dl lambunaa nabeye ele tuma ana a-maymay toyoodi po-tom. Duma takayisi tuma ana se dila pi-taa, ele atocosi.

5. TETEE ÑIM HUYUU TUMA NDI NDI NE MBU AHAYAA YO

5.1 Tetee ñim huyuu tuma ndi ndi heyi mbu yo

Ɖikedi-y mi cine tetee ñim huyuu tuma heyi mbu kewiyay a-tuma ndi ndi labu taa ne kewiyay tuma tisi se amu-pu ne da-maymay diwili ne dɔnu pi-taa yo pu-tɔm.

Ɖikpendiy tuma heyi mbu paa tetee ñim mbu pu-huyuu yo yo se pɔha-mi numɔɔ ne ina pohuyi tetee ñim ndi ndi ne peheyi mbu yo.

Tetee ñim ndi ndi	Tuma	Pɔli mbu liidiye kpeekpe taa yo%	Kewiyay	Pɔli mbu liidiye kpeekpe taa yo %
Tetee ñim huyuu	11,578,766,323	37%	9,894,419,225	33%
Tetee ñim huyuu	17,811,999	0%	19,158,239	0%
Kaɗasim huyuu	6,496,300,800	21%	6,496,300,800	22%
Pe yɔɔkuɔ	1,118,812,344	4%	1,748,408,046	6%
Lim huyuu	12,257,276,443	39%	11,605,430,312	39%
Tetee ñim huyuu kpeekpe	31,468,967,909	100%	29,763,716,622	100%

5.2 Lambuunaa ndi ndi tɔm

Lambuunaa ndi ndi mba peheyi-we yo, dɔttim-we ezi inau yo :

Lambuunaa	Tuma	Pɔli mbu liidiye kpeekpe taa yo %	Kewiyay	Pɔli mbu liidiye kpeekpe taa yo %
Takayisi taa ñiyuu lambuu	6,435,000,000	20%	6,435,000,000	22%
Tɔsuɔ lambuu (IS)	5,107,914,374	16%	5,106,572,281	17%
Kamasɔ yoɔ lambunaa ne lambunaa lelaa	5,509,398,367	18%	4,802,075,688	16%
Tetee ñim huyuu kpeekpe	31,468,967,909	54%	29,763,716,622	55%

5.3 Mbu kewiyay tisi ITIE takayay kanɛ ka-taa se kamowa yo ne mbu pɔkɔni ejaɗɛ ñim yo pu-tɔm

Ɖikedi-y mi cine mbu tetee ñim huyuu liidiye kɔɔni Togo kewiyay ne ejaɗɛ kpeekpe yo.

Pɔnay	Mbu kewiyay tisa se kamowa yo (Millionwaa CFA taa)	Kewiyay liidiye kpeekpe (Millionwaa CFA taa)	Mbu ITIE kɔni liidiye kpeekpe taa yo	Ejaɗɛ kpeekpe ñim (Millionwaa FCFA taa)*	ITIE kɔni mbu ejaɗɛ kpeekpe ñim taa yo
2010	29,764	296,900	10%	2,958,803	1%

(*) Ɖenɗe pɔlnaa yo: CIA World Factbook – Lakuɗ Fenay 2011 takayay.

TAKAYISI LƐƐSI

Takayay 1 : Teteε ñim tuma yɔɔɔɔa se ahuyi mɔu yɔ

Tuma	Huyuu					
	Phosphati ngu pɔtɔñɔɔzita yɔ (tɔɔɔɔ yɔɔ)	Phosphati ngu pɛpɛɔɔa yɔ (tɔɔɔɔ yɔɔ)	Calcairi (tɔɔɔɔ yɔɔ)	Putoowee (m3 yɔɔ)	Kaɱɱɱɱ (m3 yɔɔ)	Lɱm (m3 yɔɔ)
SNPT	1,873,788	865,616	-	-	-	-
WACEM	-	-	1,656,041	-	-	-
Togo Rail	-	-	-	9,012	-	-
Togo carrière	-	-	-	45,156	-	-
Colas	-	-	-	61,403	-	-
Les Aigles	-	-	-	3,923	1,380	-
CEMAT Industrie	-	-	-	1,500	-	-
Voltic	-	-	-	-	-	14,500
BB/Eau Vitale	-	-	-	-	-	8,408
Horizon Oxygène Clever Sarl	-	-	-	-	-	35
TdE	-	-	-	-	-	20,505,122
WONDU KPEEKPE	1,873,788	865,616	1,656,041	120,994	1,380	20,528,065

nc : petehayi-qu pu-tom

Takayay 2 : Tetee ñim huyuu tuma ne takayisi nzi paha-ye yo⁽¹⁾

Tumiyɛ	Mbu dikilyɛ huyuu yo	Takayay nga paha-dɛ yo	Takayay mayay	Kiyaku ngu paha takayay yo	Alwaatu (pinzi)	Tetu walaŋzi (km2 yo)	Lone
SNPT	Phosphati	Sakiye huyuu	97-068/PR	29/04/97	20	24.42	Hahotoe (Vo)
	Phosphati	Sakiye huyuu	97-069/PR	29/04/97	20	15.46	Kpogamé (Zio)
WACEM	Calkeeri	Sakiye huyuu	96-167/PR	30/12/96	20	20	Tabligbo (Yoto)
	Calkeeri	Sakiye huyuu	2009-177/PR	12/08/09	20	5,5	Tabligbo (Yoto)
MM Mining	Ñiyɔu	Sakiye huyuu	2008-021/PR	12/02/08	20	NC	Bassar (Bassar)
Scantogo Mines	Calcairi	Sakiye huyuu	2009-178/PR	12/08/09	20	14,1	Sika Kondji (Yoto)
G&B African Resources	Phosphati	Ñinɔu	012/08/MMEE/DGMG/DRGM	02/04/08	3	194,19	Bassar (Bassar)
	Phosphati	Ñinɔu	013/08/MMEE/DGMG/DRGM	02/04/08	3	199,52	Bassar (Bassar)
	Phosphati	Ñinɔu	014/08/MMEE/DGMG/DRGM	02/04/08	3	192,09	Bassar (Bassar)
	Uranium	Ñinɔu	028/08/MMEE/DGMG/DRGM	23/05/08	3	98,14	Sika Kondji (Yoto)
	Uranium	Ñinɔu	029/08/MMEE/DGMG/DRGM	23/05/08	3	101,83	Agodomé (Yoto)
	Uranium	Ñinɔu	030/08/MMEE/DGMG/DRGM	23/05/08	3	196,52	Gboto Zévé (Yoto)
	Uranium	Ñinɔu	031/08/MMEE/DGMG/DRGM	23/05/08	3	200	Ahépé (Yoto)
	Uranium	Ñinɔu	032/08/MMEE/DGMG/DRGM	23/05/08	3	200	Adangbé (Yoto)
	Uranium	Ñinɔu	033/08/MMEE/DGMG/DRGM	23/05/08	3	200	Kovié (Avé)
RRCC	Zinc ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	003/MMESG/DGMG/2011	21/02/11	2	100	Pagala 1 (Blitta)
	Zinc ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	003/MMESG/DGMG/2011	21/02/11	2	100	Pagala 2 (Blitta)
	Zinc ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	004/MMESG/DGMG/2011	04/03/11	2	100	Pagala 3 (Blitta)
	Zinc ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	005/MMESG/DGMG/2011	03/03/11	2	100	Pagala 4 (Blitta)
	Nickeli ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	006/MME/SG/DGMG/2011	08/03/11	2	100	Haïto 2 (Haho)
	Nickeli ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	007/MME/SG/DGMG/2011	08/03/11	2	100	Haïto 3 (Haho)
	Nickeli ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	008/MME/SG/DGMG/2011	08/03/11	2	100	Haïto 4 (Haho)
	Uranium ne tetee ñim leebu	Ñinɔu	009/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	94,5	Niamtougou 1 (Doufelgou)

Tumiyɛ	Mbu ðikɩɩy huyuu yo	Takayay ŋga paha-ɗi yo	Takayay mayay	Kiyaku ŋgu paha takayay yo	Aliwaatu (pinzi)	Tetu walaŋzi (km2 yoo)	Lone
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	010/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	94,5	Niamtougou 2 (Goufelgou)
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	011/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	94,5	Niamtougou 3 (Goufelgou)
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	012/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	94,5	Niamtougou 4 (Goufelgou)
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	013/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	94,5	Niamtougou 5 (Goufelgou)
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	014/MME/SG/DGMG/2011	04/03/11	2	73,4	Kara 1 (Kozah)
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	015/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	73,4	Kara 2 (Kozah)
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	016/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	73,4	Kara 3 (Kozah)
	Uranium ne tetee ñum læebu	Ñinuu	017/MME/SG/DGMG/2011	21/02/11	2	73,4	Kara 4 (Kozah)
Silverhill Enterprises Ltd	Phosphati	Ñinuu	052/08/MMEE/SG/DGMG/DRGM	18/10/08	3	196	Kamassi I (Sotouboua)
	Phosphati	Ñinuu	057/08/MMEE/SG/DGMG/DRGM	16/10/08	3	182	Kamassi II (Sotouboua)
Global Merchants	Sika	Wiluu	0398/DGMG/DRGM	17/12/09	2	760	Agbandi (Blitta)
	Sika	Wiluu	0399/DGMG/DRGM	17/12/09	2	760	Agbandi (Blitta)
	Sika	Wiluu	0138/DGMG/DRGM	28/06/09	2	NC	Agbandahoudè (Assoli)
	Ilmeenitt	Ñinuu	047/07/MME/DGMG/DRGM	02/07/07	3	200	Bagbé (Avé)
	Monaziti	Ñinuu	048/07/MME/DGMG/DRGM	02/07/07	3	50	Bassan Kopé (moyen Mono)
	Marbrɩ	Pazɩ huyuu	050/07/MME/DGMG/DDCM	27/07/07	5	0,3	Fafahoué (Ogou)
	Grenat almandin	Pazɩ huyuu	049/MME/DGMG/DDCM	27/07/07	5	01	Gamé (Ogou)
	Graniti	Pazɩ huyuu	054/MME/DGMG/DDCM	27/07/07	5	0,11	Glito (Ogou)
Future Investment	Sika	Pazɩ huyuu	NC	NC	5	0.106	Tchemberi Soudou (Assoli)
Togo Minerals	Diamant	Ñinuu	NC	NC	NC	NC	NC

Tumtɛ	Mbu ɔkɩɩy huyuu yo	Takayay ŋga paha-ɔi yo	Takayay mayay	Kiyaku ŋgu paha takayay yo	Alwaatu (pinzi)	Tɛtu walaŋzi (km2 yoo)	Lone
ENI Togo	Kaɔasim	Ñinuu nɛ wiluu	- Décret n°2010-118/PR - Décret n°2010-120/PR	25/10/10	Pinzi 2 nɛ fenasɩ 3	1.515 4.677	Offshore Togo
Togo rail	Gneiss	Kuduyiŋ maɩ wondu	026/06/MMEE	11/05/09	3	0.80	Agbélouvé (Zio)
Togo carrière	migmatite	Kuduyiŋ maɩ wondu	046/08/MMEE/SG/DGMG	12/09/08	3	0.30	Lilikopé (Zio)
COLAS	Gneiss	Kuduyiŋ maɩ wondu	045/09/MME/SG/DGMG	05/11/09	3	0,12	Gbleinvié (Zio)
ENCOTRA/Les Aigles	gneiss	Kuduyiŋ maɩ wondu	040/09/MME/SG/DGMG	05/11/09	3	0,02	Todomé (Zio)
	Kaŋiŋga	Kuduyiŋ maɩ wondu	0236/09/DGMG/DDCM	28/07/09	1	-	Séwatsrikopé (Lacs)
CEMAT	Migmatite	Kuduyiŋ maɩ wondu	Alwaatu ɔɛwa	NC	NC	NC	NC
EBOMAF	gneiss	Kuduyiŋ maɩ wondu	Takayay fɛyi	NA	NA	NA	NA
Voltic	Lɩm kuŋɔŋɔm	kuŋɔŋɔm	007/MEMEPT	05/02/05	5	0.01	Amla- Kope (Zio)
BB/Eau Vitale	Lɩm kuŋɔŋɔm	kuŋɔŋɔm	031/MME/SG/DGMG	30/06/09	5	NC	Assagba-Kondji (Lacs)
Horizon Oxygène Clever Sarl	Lɩm kuŋɔŋɔm	kuŋɔŋɔm	026/06/MMEE/DGMG	18/09/06	10	0.046	Agomé-Tomégbé (Kloto)
TdE	kuŋɔŋɔm	NA	NA	NA	NA	NA	NAA

NC : Peteheyi-ɔu pu-tɔm- NA : Fɛyi pi-taa- (1) Ðɛndɛ pɩlnaa yo: Tɛtɛ ñim huyuu tumtɛ (DGMG)

Takayag 3 : Tetee ñim huyuu tuma wena ITIE egbeye labi a-yoo tumiye pinay 2010 taa yo a-tom

Tuma	Tulusu alwaatu	Mbu alaki yo	Ñuudu ejağe	Tumiye liidiye (Millionwaa CFA taa)	Mbu kewiyag weni pi-taa yo %
SNPT	Agoza fenay 2007	Phosphati huyuu, ki-ñaluu ne ki-peduu	Togo	15 000	100%
WACEM	1996	Calkeeri huyuu	Inde	5 500	10%
MM Mining	2006	Ñiyguu huyuu	Inde	1 500	10% (des bénéfices)
Scantogo Mines	2011	Tatupazita tumiye	Norvége	10	10%
G&B African Resources	2008	Tetee ñim ñinuu (Phosphati-Atapulgate)	Angleterre	1	-
RRCC	2008	Tetee ñim ñinuu (Zn, N, Cu, P, Al)	NC	NC	-
Silverhill Entreprises Ltd	NC	NC	NC	NC	-
Global Merchants	NC	NC	NC	NC	-
Future Investment	NC	NC	NC	NC	-
Togo Minerals	NC	NC	NC	NC	-
ENI Togo	2010	Kağasim huyuu	Italie	NC	-
Togo rail	2002	Pe yooku	Inde	1 500	-
Togo Carrière	2005	Potoowe huyuu	Liban	10	-
COLAS	2009	Pe yooku, kuduyin mau ne habe dɔu	France	NC	-
ENCOTRA	2009	Kuduyin mau ne habe dɔu	Togo	768	-
CEMAT	NC	NC	NC	NC	-
EBOMAF	NC	NC	NC	NC	-
Voltic	2000	Lim huyuu ne peduu	Angleterre	5	10%
BB/Eau Vitale	1964	Sulum puu ne lim huyuu ne pi-peduu (sulum kipiim, leleri ñimbu ne lim kiñooom)	NC	1 278	-
Horizon Oxygène Clever Sarl	2010	Lim huyuu ne pi-peduu	Togo	1	-
TdE	1964	Lim huyuu ne pi-tayuu tetu sɔsɔtu taa	Togo	1 450	100%

NC : Peteheyi-dɔ pu-tom

Takayag 4 : Tɛtɛɛ ñim huyuu tuma ha mba se palabini tumiye ne pinsini samay yo

Mba tuma hawa ne mba palabinaa yo

CFA liidiye

Mba palabinaa yo/Tɛtɛɛ ñim huyuu tuma	SNPT	WACEM	Horizon Oxygène Clever Sarl	ENCOTRA	Total
Habe dɔs ne kuduyin mau	103,651,437	3,000,000	12,100,000	-	118,751,437
Kujonj weyi palaba haɗaa cikpema yo	1,000,000,000	23,720,000	1,950,000	6,670,000	1,032,340,000
	1,103,651,437	26,720,000	14,050,000	6,670,000	1,151,091,437

Mba tɛtɛɛ ñim huyuu tuma liidiye wazi-we yo

CFA liidiye

Mba Liidiye wazi-we yo/Tɛtɛɛ ñim huyuu tuma	SNPT	WACEM	Horizon Oxygène Clever Sarl	ENCOTRA	Liidiye kpeekpe
KPEME latriri minj dɔs	24,083,118	-	-	-	24,083,118
KPEME sukuli kuduyuu mau	79,568,319	-	-	-	79,568,319
Latriri minj dɔs koozay	1,000,000,000	-	-	-	1,000,000,000
Kewiyag haɗɗɗu ngɔ kicɔɗɗi habe dɔs yo yo	-	3,000,000	-	-	3,000,000
Togo bombo maɗaa egbeye	-	6,000,000	-	-	6,000,000
Kewiyag haɗɗɗu ngɔ kicɔɗɗi hoɗe tuma yo yo	-	5,000,000	-	-	5,000,000
MISS TOGO tumiye	-	5,000,000	-	-	5,000,000
Fulisiwaa tumiye	-	1,000,000	-	-	1,000,000
Tabligbo maalika	-	1,500,000	-	-	1,500,000
A.R.S.E	-	2,000,000	-	-	2,000,000
Gododo egbeye	-	1,000,000	-	-	1,000,000
Yoto egeetiye taa sukuli piya nzi siɗe nɔɔ yo	-	1,420,000	-	-	1,420,000
Agomé-Tomégbé haɗaa taa eyaa	-	-	12,100,000	-	12,100,000
Agbelouve	-	-	-	6,670,000	6,670,000
Eyaa lɛlaa	-	800,000	1,950,000	-	2,750,000
	1,103,651,437	26,720,000	14,050,000	6,670,000	1,151,091,437